

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه ارجاع اختلاف بین سازمان بنادر و دریانوردی و شرکت ایندیا پورترز گلوبال لیمیتد به داوری»

مشخصات لایحه

دوره یازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۵۲۳

شماره چاپ:

—

تاریخ چاپ:

—

معاونت مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۷۷۷۲

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۷/۶

مقدمه

لایحه «ارجاع اختلاف بین سازمان بنادر و دریانوردی و شرکت ایندیا پورترز گلوبال لیمیتد به داوری» در تاریخ ۱۴۰۰/۲/۲۷ در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول شده است. لایحه حاضر، جهت کسب اجازه مقدم مجلس شورای اسلامی برای گنجاندن شرط داوری جهت تنظیم قرارداد تجهیز و بهره‌برداری از بندر چابهار میان سازمان بنادر و دریانوردی و شرکت ایندیا پورترز گلوبال لیمیتد، تقدیم مجلس شورای اسلامی شده است. با توجه به متن لایحه، هدف نهایی این لایحه قطعی و مشخص کردن فرایند داوری در قرارداد می‌باشد. گزارش زیر ارزیابی کارشناسی لایحه پیش گفته و بررسی ابعاد آن است.

ارزیابی لایحه

دولت در مقدمه توجیهی این لایحه چنین بیان داشته است: «با عنایت به لزوم تنظیم قرارداد تجهیز و بهره‌برداری از بندر چابهار میان سازمان بنادر و دریانوردی و شرکت ایندیا پورترز گلوبال لیمیتد و در اجرای اصل یکصدوسی و نهم قانون اساسی ایران لایحه زیر جهت طی تشریفات قانونی تقدیم می‌شود».

بنابراین مطابق با آنچه در مقدمه توجیهی بیان شده است به نظر می‌آید تاکنون قرارداد تجهیز و بهره‌برداری از بندر چابهار میان سازمان بنادر و دریانوردی و شرکت ایندیا پورترز گلوبال لیمیتد تنظیم و نهایی نشده است و دولت در راستای اصل یکصدوسی و نهم قانون اساسی جهت کسب اجازه مقدم از مجلس شورای اسلامی به منظور گنجاندن شرط داوری در قرارداد فوق اقدام نموده است.

در این خصوص باید بیان داشت مطابق با اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی که بیان می‌دارد: «عهدنامه‌ها، مقاوله‌نامه‌ها، قراردادهای موافقتنامه‌های بین‌المللی باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد» و حسب اصل یکصد و بیست و پنجم قانون اساسی که مقرر می‌دارد: «امضای عهدنامه‌ها، مقاوله‌نامه‌ها موافقتنامه‌ها و قراردادهای دولت ایران با سایر دولت‌ها و همچنین امضای پیمان‌های مربوط به اتحادیه‌های بین‌المللی پس از تصویب مجلس شورای اسلامی با رئیس‌جمهور یا نماینده قانونی اوست»؛ لازم است قراردادهای مشمول این دو اصل به تصویب مجلس شورای اسلامی برسند. قرار دادن

شرط داوری در هنگام بروز اختلاف نیز بخشی از قرارداد است و در صورت تصویب قراردادهای مشمول اصل هفتاد و هفتم و یکصد و بیست و پنجم در مجلس شورای اسلامی، این شرط نیز مصوب می‌گردد؛ لکن توجه به این نکته ضروری است که مطابق با تفسیری که شورای محترم نگهبان از اصل یکصد و بیست و پنجم قانون اساسی نموده و با عنایت به اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی، بیان مستقل شرط داوری در طی لایحه‌ای جداگانه، نافذ لزوم کسب مصوبه مجلس شورای اسلامی برای هر داوری در هر مورد نمی‌باشد. توضیح آنکه؛ شورای محترم نگهبان در تفسیر شماره ۹۷۸۱ به تاریخ ۱۳۶۲/۸/۳ در پاسخ به این سؤال که «آیا منظور از «تصویب» مندرج در اصل یکصد و بیست و پنجم «تصویب» مقدم بر انجام قرارداد است یا تصویب مؤخر از انعقاد قرارداد؟» چنین بیان داشته است: «تصویب مجلس شورای اسلامی که به قرارداد رسمیت می‌دهد مؤخر از انعقاد قرارداد انجام می‌شود.» بنابراین هر آنچه قبل از تقدیم قرارداد توسط دولت به مجلس شورای اسلامی توسط مجلس شورای اسلامی مصوب شود نافذ لزوم تصویب مجدد این قرارداد در مجلس شورای اسلامی نخواهد بود.

ضمن اینکه اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی نیز چنین ابراز می‌دارد: «صلح دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی یا ارجاع آن به داوری در هر مورد موکول به تصویب هیئت وزیران است و باید به اطلاع مجلس برسد. در مواردی که طرف دعوی خارجی باشد و در موارد مهم داخلی باید به تصویب مجلس نیز برسد. موارد مهم را قانون تعیین می‌کند.» بنابراین همان‌طور که از منطوق اصل فوق مشخص است ارجاع دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی در هر مورد ابتدا باید به تصویب هیئت وزیران رسیده و سپس در مواردی که طرف دعوی خارجی است در مجلس شورای اسلامی مصوب شود. از این رو، اجازه مقدم مجلس شورای اسلامی جهت ارجاع دعاوی احتمالی در آینده به داوری، نافذ لزوم تصویب مجدد مجلس شورای اسلامی در هر مورد به‌طور جداگانه نمی‌باشد.

شایان ذکر است قرارداد شرط داوری در قرارداد نیازمند تصویب مجلس شورای اسلامی نیست لکن درج این شرط باید به‌گونه‌ای صورت پذیرد که کاملاً بیان‌کننده این مطلب باشد که در صورت بروز اختلاف، ارجاع آن به داوری چه از ناحیه جمهوری اسلامی ایران و چه از طرف مقابل در قرارداد، در هر مورد به‌طور جداگانه نیازمند طی تشریفات قانونی مقرر در اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از جمله تصویب در مجلس شورای اسلامی است.

نتیجه‌گیری

مطابق با آنچه بیان شد اولاً درج شرط داوری در قرارداد با طرف خارجی به شرط اینکه در آن شرط داوری لزوم تصویب مجلس پیش از ارجاع هر مورد اختلاف درج شود، نیازمند تصویب مجلس شورای اسلامی نیست؛ ثانیاً تصویب مقدم اجازه گنجاندن شرط داوری در قرارداد در مجلس شورای اسلامی و اجازه مقدم مجلس جهت ارجاع دعاوی به داوری، نافذ لزوم تصویب مجدد مجلس برای ارجاع به داوری در زمان بروز دعوا در هر مورد به‌طور جداگانه نیست؛ ثالثاً ذکر شرط داوری در قرارداد باید کاملاً بیان‌کننده این مطلب باشد که در صورت بروز اختلاف، ارجاع آن به داوری چه از ناحیه جمهوری اسلامی ایران و چه از طرف مقابل در قرارداد، در هر مورد به‌طور جداگانه نیازمند طی تشریفات قانونی مقرر در اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از جمله تصویب در مجلس شورای اسلامی است. از این رو، تقدیم لایحه فوق از طرف دولت که مطابق با آن خواستار اجازه مقدم مجلس شورای اسلامی برای درج شرط داوری در قرارداد و ارجاع به داوری در صورت وقوع اختلاف است جبران‌کننده لزوم تصویب مؤخر مجلس شورای اسلامی در هر مورد به‌طور جداگانه نمی‌باشد و از آنجا که اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی مربوط به تصویب ارجاع هر مورد به داوری توسط مجلس قبل از قبول داوری توسط ایران است و در ما نحن فیه دعوایی رخ نداده، لایحه مورد بحث از این نظر بلاوجه است و لزومی در تصویب آن مشاهده نمی‌شود.